

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การระบุนาเหตุ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการศึกษาอบรมด้านการวิจัย การระบุนาเหตุ การเสริมสร้างพลังอำนาจ และความสามารถในการวิจัย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การระบุนาเหตุ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศ จำนวน 217 โรงพยาบาล โดยศึกษาจากพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมดที่ปฏิบัติงานมา มากกว่า 1 ปี จำนวนทั้งหมด 266 คน จะเป็นผู้ประเมินการระบุนาเหตุ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ และความสามารถในการวิจัยด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด สำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วย แบ่งเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการระบุนาเหตุ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการวิจัย ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการระบุนาเหตุ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ และความสามารถในการวิจัย เมื่อทดลองใช้เท่ากับ 0.76 0.95 และ 0.99 ตามลำดับ และเมื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.83 0.94 และ 0.99 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งกลับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 289 ฉบับ ได้รับตอบกลับมากภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 266 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.04 ของแบบสอบถามที่ส่งไป แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC คำนวณค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์การจรรยา และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้สถิติทดสอบ Chi-square ที่ระดับ .05 โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. อายุ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน
2. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน
3. ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของ หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน
4. การศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน
5. การระบุนสาเหตุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการวิจัย ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน
6. การเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

สรุปผลการวิจัย

1. หัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีอายุระหว่าง 36-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.6 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.2 และมีประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ระหว่าง 16-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.4 รองลงมาคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.6 และหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย คิดเป็นร้อยละ 65.4
2. จากการศึกษากการระบุนสาเหตุ การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ และความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน พบว่า การระบุนสาเหตุ มีคะแนนเฉลี่ย 5.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย 2.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 และความสามารถในการวิจัย อยู่ในระดับต่ำ มีคะแนนเฉลี่ย 2.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.74
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การระบุนสาเหตุ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน พบว่า

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

3.1.1 อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3.1.2 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

3.1.4 การได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

3.2 การระบุสาเหตุ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5

3.3 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

ผลการศึกษาความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน พบว่าคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=2.37$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประกายแก้ว ธนสุวรรณ (2540) ที่ทำการศึกษาการปฏิบัติบทบาทของผู้บริหารการพยาบาล โรงพยาบาลจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในด้านวิชาการประการหนึ่ง คือ ไม่ได้ดำเนินการวิจัยและผลการศึกษาของดวงสมร บุชาชัย (2542) ที่พบว่า การเกี่ยวข้องกับกาวิจัยทางการพยาบาลโดยตรงของหัวหน้าหอผู้ป่วย คือ เป็นผู้ทำวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งหมด อยู่ในระดับต่ำมาก และผลการศึกษาของ พวงพิศ ชนะมณี (2534) ที่พบว่า การจัดการด้านวิชาการของหัวหน้าหอผู้ป่วยในด้านการทำวิจัยและร่วมทำวิจัยมีกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย รวมถึงผลการศึกษาของ เพ็ญศรี ปรางสุวรรณ (2541) พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านวิจัย ในส่วนของการริเริ่มการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหน่วยงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน อยู่ในระดับต่ำ

จากผลการวิจัยอาจอธิบายได้ว่า ตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย เป็นตำแหน่งที่มีภาระงานหนัก จากงานประจำซึ่งเป็นงานหลัก อันได้แก่ งานบริการผู้ป่วย และการบริหารจัดการภายใน หอผู้ป่วย (Miller & Heine, 1988) สอดคล้องกับการศึกษาของ Bostrom, Malnight, MacDongall, and Hargis (1989 อ้างใน ดวงสมร บุชาชัย, 2542: 21) พบว่า ส่วนใหญ่พยาบาลไม่มีเวลาพอ สำหรับการวิจัยเนื่องจากภาระงานประจำ ได้แก่ งานดูแลผู้ป่วยมากเกินไปจนเกินกว่าที่จะทำวิจัย หรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการวิจัยได้ จากผลการวิจัยครั้งนี้ ระดับการศึกษาของหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรี ประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย และไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย แสดงให้เห็นว่า เมื่อหัวหน้าหอผู้ป่วยจบการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่ไม่ได้สนใจทำวิจัย ประกอบกับไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยเพิ่มเติม จึงอาจทำให้ขาดความรู้ที่อาจได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เมื่อนานไปทำให้เกิดความไม่สนใจและคิดว่าตนมีความรู้ความสามารถในด้านนี้ไม่เพียงพอ และมองว่างานวิจัยเป็นงานใหม่ ต้องเริ่มต้น ต้องใช้เวลา และความพยายามอย่างมาก จึงจะทำให้สำเร็จได้ ดังการศึกษาของ กัญญา โตท่าโรง (2541: 44) ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย คือ เรื่องเวลา การทำวิจัยเรื่องหนึ่งๆ มักใช้เวลานาน นับตั้งแต่คิดเรื่อง การเตรียมเรื่อง การลงมือทำการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการอภิปรายผล ตลอดจนการเผยแพร่งานวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งรวมแล้วต้องใช้เวลาเป็นปี ประกอบกับงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาศึกษา ค้นคว้า วิจัยได้ จึงทำให้ไม่เกิดผลงานวิจัยขึ้น เมื่อไม่ได้กระทำก็จะเกิดความไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำได้ อาจเกิดความไม่มั่นใจว่าตนเองมีความรู้ และความสามารถในการวิจัยเพียงพอ ดังนั้น ผลการวิจัย จึงพบว่าความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อยู่ในระดับต่ำ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของความสามารถในการวิจัย รายด้าน พบว่า ความสามารถในการกำหนดปัญหาและขอบเขตของปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.65$) และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยของรายด้าน พบว่า สามารถวิเคราะห์ความสำคัญของปัญหาการวิจัย และสามารถระบุปัญหาที่จะนำมาทำการวิจัย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.76$) อธิบายได้ว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน เป็นผู้บริหารระดับต้น ทำหน้าที่บริหารงานในหอผู้ป่วย แต่ในขณะเดียวกันบางครั้งยังต้องให้บริการพยาบาลอยู่ ทำให้พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน สามารถเข้าใจและเห็นความสำคัญ และสามารถระบุถึงปัญหาที่จะทำการวิจัยได้

ความสามารถในการวิจัยที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้คอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=2.09$) และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบย่อยของรายด้าน พบว่าสามารถใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.52$) อธิบายได้ว่า ผู้บริหารทางการแพทย์ในปัจจุบันมีการพัฒนาตนเอง และสนใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ซึ่งตรงกับ Schulmeyer (1985 อ้างใน จิราพร เกศพิชญวัฒนา, 2535) ที่กล่าวว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สนใจเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า และค้นคว้าหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะพัฒนางานให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งผู้บริหารในยุคปัจจุบันจะเข้ารับการอบรมความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ และปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้มากขึ้นในโรงพยาบาลชุมชน ทั้งงานเก็บรวบรวมข้อมูล และการพิมพ์งานต่างๆ การใช้งานสะดวกมากขึ้น ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ประเมินถึงความสามารถใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบย่อยที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือสามารถแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป อยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=1.93$) อาจอธิบายได้ว่า ความสามารถแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เป็นเรื่องของการใช้สถิติ ทั้งสถิติบรรยายและสถิติอ้างอิง และโปรแกรมสำเร็จรูป ผู้ที่ไม่คุ้นเคย และไม่ได้รับความเข้าใจอย่างแท้จริง จะเข้าใจได้ยาก

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การระบุสาเหตุ และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

2.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

2.1.1 อายุ

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีอายุระหว่างอายุระหว่าง 36-40 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 49.6) รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31-35 ปี (ร้อยละ 21.4) และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัย ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มณี ลีศิริวัฒนกุล (2540) ที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย และสอดคล้องกับการศึกษาของ ภัสรา จารุสุสินธ์ (2542) ที่พบว่าอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย แต่แตกต่างจากการศึกษาของ สมใจ จิตพิทักษ์ (2532) สุนิภา ชินวุฒิ (2538) สุนันท์ ปันทุพา (2540) Christensen and Jansen (1992) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ด้านผลิตภาพการวิจัยของคณะอุตสาหกรรมศาสตร์ พบว่า ผู้วิจัยส่วนมากมีอายุมากกว่า 45 ปี

จากผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า ผู้ที่มีอายุมาก จะมีประสบการณ์กับบุคคลหลายประเภท มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น มีความสุขุม รอบคอบ รู้จักชีวิต และมองชีวิตกว้างไกลมากขึ้น สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ดีกว่า จึงทำให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีกว่า (Mashlach, 1986: 60) อาจเนื่องจากความ

เจริญวัยของบุคคลประกอบด้วยความสามารถ ความรู้ทางเทคนิคการทำงาน และความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง อายุอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่ง แต่อายุไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความเจริญวัยนั้น (สมยศ นาวีการ, 2537: 162) อีกทั้งเรื่องการวิจัยเป็นเรื่องที่ใหม่ ต้องใช้เวลา และความพยายาม ต้องมีความรู้เฉพาะ จึงทำให้อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัย ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

2.1.2 ระดับการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่าปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 90.2) และพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของสุนิภา ชินวุฒิ (2538) และ Mason (1987) ที่พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัย และสอดคล้องกับการศึกษาของ วันทนา ชูช่วย (2533) สุชาติดา ปภาพจน์ (2539) สุนันท์ ปันนุทา (2540) และ Elmigan et al. (1988 อ้างใน สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล, 2538) ที่พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับผลิตภาพการวิจัย

จากการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทจะมีจำนวนน้อย แต่ก็แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความคิด วิเคราะห์ และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการพัฒนาความคิด และทัศนคติในการดำรงชีวิต ดังคำกล่าวของ Arndt and Hucksby (1980 อ้างใน ประกายแก้ว ธนสุวรรณ, 2543: 16) ที่ว่าการศึกษาระดับปริญญาโท ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้พื้นฐานพัฒนาความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ เป็นการพัฒนาระบบการคิด ให้มีความสามารถในการทำวิจัย

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนมาก มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 16-20 ปี และพบว่า ประสบการณ์การทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Niewswiadomy (1984) และสุนิภา ชินวุฒิ (2538) ที่พบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล

จากผลการวิจัยสามารถอธิบายได้ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก แต่ไม่ได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัยเพิ่มเติม ขาดการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เมื่อนานไปทำให้เกิดความไม่สนใจ และคิดว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถ

ในด้านนี้ไม่เพียงพอ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2521: 225) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์หรือจำนวนปีในการทำงาน ไม่ได้เป็นตัวชี้ว่า คนที่ทำงานนานจะมีความสามารถในการวิจัยสูงด้วย

2.1.4 การศึกษาอบรมด้านการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาอบรมด้านการวิจัย (ร้อยละ 65.4) และพบว่าการศึกษาอบรมด้านการวิจัยมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัย ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Cormack (1996) และการศึกษาของ สุณิภา ชินวุฒิ (2538) และสุนันท์ ปันทพวา (2540) ที่พบว่าการศึกษาอบรมด้านการวิจัยมีความสัมพันธ์กับบทบาทและผลผลิตภาพการวิจัย

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า เนื่องจากการศึกษาอบรมด้านการวิจัยเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะทางการวิจัย ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ และเป็นการนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการวิจัย ดังคำกล่าวของธงชัย สันติวงษ์ (2533: 358) ที่กล่าวว่า การพัฒนานักบริหารอาจทำได้หลายวิธีแตกต่างกัน เช่น การฝึกให้ทดลองทำจริงๆ การหมุนเวียนให้ทำงานหลายๆด้าน การเป็นที่เลี้ยงคอยสอน การฝึกฝนจากการประชุม สัมมนา อบรม หรือแม้แต่จากการศึกษาอย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (2526) กล่าวว่า การอบรมเป็นการพัฒนาบุคลากรวิธีหนึ่ง ที่เพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ ดังนั้นการศึกษาอบรมด้านการวิจัยจึงมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน

2.2 การระบุนสาเหตุ

การระบุนสาเหตุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัย ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ จากการศึกษานักบริหารของสุนทร เทียนงาม (2539) ที่ศึกษา โมเดลสมรรถภาพการวิจัย การวิเคราะห์ด้วยลิสเรล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลสมรรถภาพการวิจัย ตามทฤษฎีการระบุนสาเหตุของ Weiner (1980) ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมรรถภาพการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรการระบุนสาเหตุของผลลัพธ์มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถภาพการวิจัย และการศึกษาของ Weiner and Kukla (1970) ศึกษาความสัมพันธ์ของการระบุนสาเหตุและแรงจูงใจ (Motivation) พบว่าบุคคลจะมีการระบุนสาเหตุของความล้มเหลวและความล้มเหลวอันเนื่องมาจากแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีแรงจูงใจสูง จะมีการระบุนสาเหตุของความล้มเหลวและความล้มเหลวมาจากปัจจัยเชิงสาเหตุภายใน ผู้ที่ประสบความล้มเหลว

แต่มีแรงจูงใจสูงจะระบุนสาเหตุว่าตนเองขาดความพยายาม ถ้ามีความตั้งใจและพยายามทำต่อไป ก็อาจจะประสบความสำเร็จ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจต่ำเมื่อประสบความสำเร็จ จะระบุนสาเหตุของความล้มเหลวมาจากปัจจัยเชิงสาเหตุภายนอก ได้แก่ ความยากของงานหรือโชคช่วย และการศึกษาของ จรัล อุนฐิติวัฒน์ (2532) พบว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีการระบุนสาเหตุของความล้มเหลวเพราะความสามารถ และความพยายามที่สูงกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

จากผลการวิจัยอธิบายได้ว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย สามารถระบุนความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และผลการวิจัย โดยระบุว่ามาจากมิติเหตุภายใน ได้แก่ ความสามารถ และความพยายาม มากกว่าการให้ความสำคัญ ต่อมิติภายนอก อันได้แก่ ความยากง่ายของงาน และโชค ทั้งนี้เพราะบุคคลใดที่เชื่อว่าความสำเร็จขึ้นอยู่กับความพยายาม และสามารถแล้ว ย่อมมีแนวโน้มที่จะทำงานหนัก และประสบความสำเร็จในอนาคตได้ (Weiner, 1980) และทฤษฎีการระบุนสาเหตุ เป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายแรงจูงใจในรูปของ การคิดถึงเหตุผลที่แต่ละบุคคลอธิบายความสำเร็จของพฤติกรรมของตนเองว่าเนื่องมาจากมิติภายใน การอธิบายด้วยเหตุผลจะมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ Luthan and Kreitner (1985) กล่าวว่า ทฤษฎีระบุนสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลได้ดี และวัดได้ง่าย ฉะนั้นในการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บริหารการพยาบาลควรส่งเสริมในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการระบุนสาเหตุ โดยให้เพิ่มความคาดหวังในเชิงบวก ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถประสบความสำเร็จในการวิจัยได้ ด้วยการเพิ่มความพยายามอย่างเต็มความสามารถ

2.3 การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

จากผลการวิจัย พบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) และพบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.22$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 สอดคล้องกับการศึกษาของ มณี ลีศิริวัฒนกุล (2540) พบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย อธิบายได้ว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ เป็นการสร้างและสนับสนุนสภาพแวดล้อมในการทำงานในด้านวิชาการ เพื่อส่งผลให้บุคคลมีอำนาจในการวิจัย ให้การสร้างเสริมความสามารถ เพิ่มพูนศักยภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ให้การสนับสนุนในทุกๆด้าน รวมถึงสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาประสิทธิภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วย ทำให้เชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า รู้สึกพึงพอใจ พร้อมทั้งจะสรรค์สร้างงานวิจัยใหม่ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นกระบวนการที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคล 2

ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้ และผู้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความเต็มใจที่จะให้ และรับการเสริมสร้างอำนาจ มีเป้าหมายที่ตรงกัน คือ ความสำเร็จในการดำเนินงาน (บุญใจ ศรีสติตย์นราภุร, 2539)

ในการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสามารถในการวิจัย หัวหน้ากลุ่มงานพยาบาลต้องใช้ทักษะความสามารถในการวิจัย ให้การสนับสนุนทั้งในด้านอำนาจ และด้านโอกาสแก่หัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งจากการศึกษาของ เพชรรัตน์ เจริมรอด (2539) พบว่า หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน มีสมรรถนะทางด้านวิชาการและการวิจัย เป็นตัวประกอบสมรรถนะหนึ่งพบ จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้บังคับบัญชานั้น เมื่อมีการเสริมแรงตัวเองในทางที่ถูกต้อง จะรู้จักการกระจายอำนาจ การกระจายงาน และการสร้างทีมงาน (อวยพร ตันมุษยกุล, 2540) ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีโอกาส และมีส่วนร่วมในการทำงาน การตัดสินใจ

นอกจากนี้หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องสนใจและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าตนเองสามารถกระทำภารกิจต่างๆ ได้สำเร็จ (อรพรรณ บุญลืออวัชชัย, 2541) และจากแนวคิดของ Kanter (1995 cited in Sabiston and Laschinger, 1995: 43; Laschinger, 1996: 40) ที่พบว่าผลกระทบของการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยการได้รับอำนาจ และได้รับโอกาสโอกาสจะทำให้สมาชิกในองค์การเพิ่มความสามารถในตนเอง (Increased self-efficacy) และผลกระทบนี้จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ และความสำเร็จในงาน

เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบรายด้าน พบว่าด้านการให้อำนาจมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งประกอบด้วย การได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน การได้รับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับทรัพยากร อธิบายได้ว่าโรงพยาบาลชุมชนเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนพยาบาลจำกัด ทุกคนจะมีความใกล้ชิดกันช่วยเหลือกัน (พร บุญมี, 2540: 75) การได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำงานวิจัยเป็นไปได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร ชี้แจงนโยบายเกี่ยวกับการวิจัย การให้ข้อมูลสนับสนุน และข้อมูลย้อนกลับ นอกจากนี้เนื่องจากบทบาทหน้าที่ของโรงพยาบาลชุมชนอย่างหนึ่ง คือ มีการค้นคว้าวิจัย ผู้บริหารทางการพยาบาลก็พยายามตอบสนอง บทบาทหน้าที่และนโยบายของโรงพยาบาล และเห็นความสำคัญของการวิจัยมากขึ้น

ในองค์ประกอบด้านการได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย นโยบายก็เป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุนิภา ชินวุฒิ (2538) เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย และสาลี เจริมวรรณพงศ์ (2539) ที่พบว่านโยบายและการบริหารมีความสัมพันธ์กับบทบาทและการทำวิจัย

ในองค์ประกอบด้านการได้รับข้อมูลข่าวสาร เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Yun (1984 อ้างใน สุชาติ ปภากจณ์, 2538) ที่ศึกษาความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์เชื้อสายจีนในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าการรับวารสารวิชาการ สามารถเป็นตัวทำนายที่ดี และการศึกษาของ Harrington and Levin (1986) ที่ศึกษาความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยของอาจารย์คณะทันตแพทย์ พบว่า จำนวนวารสารที่บอกรับ เป็นหนึ่งตัวแปรที่สามารถทำนายความสามารถในการผลิตผลงานวิจัยได้

ในองค์ประกอบด้านการได้รับทรัพยากร เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย สอดคล้องกับการศึกษาของของสมใจ จิตพิทักษ์ (2532) และสุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2532) ที่พบว่าวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำวิจัยมีความสัมพันธ์กับผลิตภาพการวิจัย จากการศึกษาของ Polit and Hungler (1999) เพชรน้อย สิงห์ช่างชัยและสาตี เจริญวรรณพงศ์ (2539) สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2538) สมใจ จิตพิทักษ์ (2532) และพีรวัฒน์ วงษ์พรม (2533) ก็พบว่างบประมาณมีความความสัมพันธ์กับการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า การระบุนสาเหตุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการวิจัย ฉะนั้นการส่งเสริมความสามารถในการวิจัยของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้บริหารการพยาบาลควรส่งเสริมในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการระบุนสาเหตุ ว่ามาจากมิติภายใน คือ ความสามารถ และความพยายาม โดยให้เพิ่มความคาดหวังในเชิงบวก ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถประสบความสำเร็จในการวิจัยได้ ด้วยการเพิ่มความพยายามอย่างเต็มความสามารถ

2. จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการวิจัย ผู้บริหารการพยาบาลควรให้ความสำคัญในการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่หัวหน้าหอผู้ป่วย โดยเฉพาะด้านการได้รับอำนาจ ได้แก่ การให้การช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัย การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการวิจัย และการให้การสนับสนุนในด้านทรัพยากรสำหรับทำวิจัย เช่น วัสดุ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ และค่าตอบแทน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จัดทำโครงการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยทำการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อตรวจสอบว่าการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีผลต่อความสามารถในการวิจัยหรือไม่
2. ควรจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ให้พยาบาลได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางการพัฒนาความสามารถในการวิจัยของตนเอง เพื่อจะนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในหน่วยงานของตน